

Připomínáme si 176 let od narození prezidenta T. G. Masaryka

7.3.2026 - Jiří Reichl | Vojenský historický ústav Praha

Před 176 lety se v Hodoníně narodil Tomáš Garrigue Masaryk. Pozdější prezident, který se zasloužil o vznik Československa. Byl a je inspirací a vzorem pro řady jeho následovníků do dnešních dní. V Armádním muzeu Žižkov je také na několika místech připomínán. V atriu ve 2. patře je jeho socha, u níž se konají některé slavnostní ceremoniály. V expozicích můžete vidět vyznamenání, která obdržel i několik prezidentských portrétů, včetně toho na koni. Unikátem je Řád Bílého lva z roku 1922 - vyznamenání, které předával.

Ačkoli 7. březen jako den narození T. G. Masaryka nikdy nebyl oficiálním státním svátkem, spontánně se jeho oslav účastnila většina československého národa. Největší oslavy prezidentových narozenin se odehrály v roce 1930, kdy Masaryk slavil 80 let. Velkolepé oslavy se konaly několik dnů a dostalo se jim velké publicity v tehdejších československých médiích. Při této příležitosti vzniklo rovněž několik krátkých filmů. Ve sbírce Vojenského historického ústavu se nachází například film studia Paramount Picture, který zachycuje dění 5. - 7. března 1930 na Pražském hradě. Přečtěte si více v tomto exponátu dne Film „Oslavy osmdesátých narozenin prvního presidenta Československé republiky T. G. Masaryka“

Účast T. G. Masaryka při otevření dnešního Armádního muzea Žižkov

Rok 1932 byl velmi významným pro dnešní Armádní muzeum Žižkov, dříve Památník osvobození. Jak dokládá titulní fotka tohoto textu, na jeho slavnostní otevření 2. července přijel také prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Před komplexem byl slavnostně přivítán generálem Rudolf Medkem, ředitelem Památníku osvobození a také nejvyššími představiteli československé branné moci a některými politickými činiteli ČSR, například předsedou vlády Františkem Udržalem. Datum 2. července bylo vybráno proto, že šlo o patnácté výročí bitvy u Zborova.

Velké oslavy Masarykových narozenin se konaly také v roce 1935. Akce měla charakter celonárodní manifestace. Noviny i rozhlas si připravily řadu článků a výstupů, ve kterých byl prezident představen ve své patriarchální roli a jako personifikace republiky. Jedna z největších manifestací byla v předvečer prezidentových narozenin pod patronací Národní rady československé uspořádána Československou obcí legionářskou, Svazem národního osvobození a Sjednoceným výborem českých korporací ve Smetanově síni Obecního domu hl. m. Prahy. Více si o tomto slavnostním večeru můžete přečíst v popisu dalšího exponátu ze sbírky VHÚ Praha: Pořad slavnostního večera na počest 85. narozenin presidenta republiky T. G. Masaryka, 1935

O dalších pět let později již bylo - v době Protektorátu Čechy a Morava - nežádoucí, aby se toto výročí připomínalo. Mezi sbírkovými předměty jsou i tyto důkazy z tohoto období: Vyhláška Zákaz oslavy narozenin T. G. Masaryka, 1940.

Masaryka můžete vidět v Armádním muzeu Žižkov

Prezident T. G. Masaryk je připomínán i v renovovaném Armádním muzeu Žižkov. Ve II. patře je na podestě mezi sály s expozicemi umístěna jeho socha u které se konají některé slavnostní ceremoniály. Naposledy to bylo předání tzv. legionářské vlajky, uchovávané dlouhá léta v české

bohoslovecké koleji Nepomucenum v Římě do sbírky VHÚ Praha. Vlajka je jedinečným dokladem boje za vznik samostatného československého státu v letech první světové války i cesty vedoucí ke státním symbolům nového státu. Předání právě u sochy T. G. Masaryka bylo zvoleno záměrně. Více se dočtete v tomto článku.

V expozici 5 "Československo, období první republiky 1918-1938" můžete vidět jeho portrét na koni, stejně jako uniformu, kterou nosil coby vrchní velitel ozbrojených sil. Obdivovat můžete také vyznamenání, které obdržel. Zajímavým exponátem je také kompletní sada Řádu Bílého lva z roku 1922. Vystaveny jsou obě skupiny Řádu Bílého lva (vojenská a občanská) včetně prezidentské řádové kolany. „Založen byl v rané fázi existence samostatného československého státu, dne 7. prosince 1922. A to ve formě, která nápadně (a nikoliv náhodou) připomínala francouzský Řád čestné legie – i ve Francii je tamní nejvyšší řád dodnes symbolizován kolanou (řádovým řetězem určeným pro prezidenta republiky) a celkem pěti třídami," říká kurátor podsbírky Faleristika a drobná plastika Mgr. Otmar Beneš, PhD.

Armádní muzeum na Žižkově je jediné na území České republiky, kde je možné státní vyznamenání v takovéto celistvosti spatřit. Vyznamenání v této podobě předával T. G. Masaryk a po něm také Edvard Beneš (ten také v exilu). Více informací se můžete dočíst zde.

Kuriozita na závěr

Se jménem T. G. Masaryka se také pojí jeden do značné míry kuriózní předmět ve Sbírce VHÚ Praha: Portrét T. G. Masaryka na obraze Františka Josefa I.

S T. G. Masarykem je spojena celá řada článků vydaných na tomto webu a také předmětů ve sbírkách Vojenského historického ústavu Praha (vojenské jednotky byly pojmenovávány po 1. prezidentovi a dostávaly prapory s jeho jménem atd.). Připomeňte si některé z nich:

Snímek z uvítání prezidenta T. G. Masaryka u Památníku osvobození 2. července 1932

MASARYK, Tomáš Garrigue. Starý strom. Praha 1935.

Volba prezidenta republiky v roce 1927

Fotografie z příjezdu T. G. Masaryka do Prahy 21. prosince 1918

Britský Řád sv. Michaela a sv. Jiří prezidenta T. G. Masaryka, I. třída, velkokříž

Jaroslav Riedl, T. G. Masaryk, 1929

Letecké snímky z alba 1. leteckého pluku T. G. Masaryka - Kbely

Tomáš Garrigue Masaryk, 1920

PEKAŘ, Josef. Masarykova česká filosofie

Břetislav Benda, Tomáš Garrigue Masaryk, třicátá léta 20. století.

František Šimbera, Tomáš Garrigue Masaryk, kolem 1920.

Masarykova cesta Prahou 21. prosince 1918

Československému loďnímu vojsku dominoval padesátimetrový Masaryk

Prezident Tomáš Garrigue Masaryk na manévrech

<https://www.vhu.cz/pripominame-si-176-let-od-narozeni-prezidenta-t-g-masaryka>